

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΛΑΟΥ ΤΣΕ, όπως είναι γνωστό, γεννήθηκε στην Κίνα στις αρχές του έκτου προ Χριστού αιώνα. Ο θρύλος θέλει τον Λάου Τζέ παιδί ενός αστεριού που έπεσε από τον ουρανό, γιατί, καθώς λέγεται, η μητέρα του, που ήταν παρθένος, έτυχε εκείνη την στιγμή να βρίσκεται μόνη σε ένα ξέφωτο κοιτάζοντας τον ουρανό. Συνεχίζοντας ο θρύλος αναφέρει ότι η μητέρα του τον γέννησε μετά από εβδομήντα χρόνια. Έτσι ο Λάου Τζέ γεννήθηκε με άσπρα μαλλιά και οι συνομήλικοί του τον φώναζαν Θείο Ήλιο. Το πραγματικό του όνομα είναι Λί Ερ, άλλα γενικά είναι γνωστός με το όνομα Λάου Τζέ, που σημαίνει Γερασμένο Αγόρι.

Διετέλεσε για πολλά χρόνια επιμελητής στην αυτοκρατορική βιβλιοθήκη των Τζόου. Σε προχωρημένη ηλικία εγκατέλειψε τα ανάκτορα και στράφηκε προς τα Δυτικά. Από εκεί και πέρα χάνονται τα ίχνη του. Ο υπασπιστής του Αυτοκράτορα, που τον συνόδεψε ως τα σύνορα της Κίνας, μην μπορώντας να τον μεταπείσει, του ζήτησε να του αφήσει κάτι και ο Λάου Τζέ του άφησε μερικά χειρόγραφα, που σε συνέχεια εκδόθηκαν με κάθε επιμέλεια. Ο τίτλος του έργου αυτού, που αναφερόταν στο Τάο, ήταν Ντάου Ντού Τζίγκ και σημαίνει πραγματεία για την Οδό και την Δύναμή της. Αυτό λοιπόν το βιβλίο, που γενικά είναι γνωστό σαν Τάο Τέ Τζίγκ, αποτελεί μια εμβάθυνση και μια ανάλυση πάνω στο Τάο, για το οποίο πολλοί αρχαίοι Κινέζοι φιλόσοφοι είχαν μιλήσει. Τάο σημαίνει δρόμος, ατραπός. Τέ σημαίνει δύναμη που πηγάζει από την αρετή και ακριβέστερα πορεία προς την καρδιά. Τζίγκ σημαίνει εικόνα, σκηνή, παράσταση και κατ' επέκτασιν βιβλίο.

Ο Λάου Τζέ, και εδώ συμφωνούν όλοι, ήταν ένας από τους λίγους που πέτυχαν να βαδίσουν στο Τάο, για αυτό και το βιβλίο του είναι το πιο αντιπροσωπευτικό που έχει γραφτεί για το Τάο. Οπωσδήποτε η όλη διδασκαλία δεν περιέχεται στο βιβλίο, περιέχονται όμως τα νήματα, τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην Ταοϊστική διδασκαλία. Λέγεται ότι την διδασκαλία του την εμπιστεύτηκε μόνο σε δυο μαθητές του και αυτοί με την σειρά τους σε έναν μικρό κύκλο δέκα ανθρώπων. Έτσι εξηγείται ο μικρός αριθμός των πραγματικών Ταοϊστών. Αλλά δεν είναι μόνο αυτό. Ενώ το βιβλίο φαίνεται κατανοητό και οι αλήθειες του εφαρμόσιμες, ωστόσο πολύ λίγοι το κατανοούν και το εφαρμόζουν. Από όλους τους μεταγενέστερους Ταοϊστές κανείς δεν κατάφερε να βαδίσει στο Τάο. Έτσι, φυσικό ήταν, ο Ταοϊσμός να ξεπέσει σε ένα σύμφυρμα δεισιδαιμονιών και τυπολατριών και πολλά βιβλία κυκλοφόρησαν αλλοιώνοντας την Αλήθεια του Τάο.

Αναφέρεται ότι ο Κουμπλάι Χάν τον δέκατο τρίτο μετά Χριστόν αιώνα, για να δώσει ένα τέλος σε αυτόν τον κατήφορο, διέταξε να καούν όλα τα Ταοϊστικά βιβλία εκτός του βιβλίου του Λάου Τζέ, αναγκάζοντας έτσι τους μελετητές να ξαναγυρίσουν σε αυτήν την πηγή.

Αλλά αν η διδασκαλία του Λάου Τζέ ξέπεσε, αυτό δεν σημαίνει πώς δεν υπήρξαν οι λίγοι συνεπείς συνεχιστές που διατήρησαν το πνεύμα της. Πάντα όμως σύμφωνοι με αυτό το πνεύμα δεν θορυβούσαν, αλλά αντίθετα παρέμεναν μόνοι με ένα μικρό αριθμό μαθητών τους. Έτσι, στο βιβλίο «Τα ταξίδια του Μιγκλιαουτζέ» διαβάζουμε:

Κάποιος είπε στον Μιγκλιαουτζέ: έχω ακούσει ότι αυτός που ακολουθεί το Τάο ζει μόνος, μα δεν αισθάνεται μοναξιά· ζει μέσα στο πλήθος, μα δεν αισθάνεται θόρυβο· ζει στον κόσμο, και όμως έξω από τον κόσμο· δεν έχει δεσμά, μα ούτε νιώθει την ανάγκη για απελευθέρωση. Είναι σαν μία ιτιά, που μόλις φανεί ένα πουλί πάει και φωλιάζει στην κορυφή της. Δεν θα γίνει το πνεύμα σου υπηρέτης του σώματος σου, όταν φοβάσαι τους περιορισμούς της δημόσιας ζωής και προτιμάς να ταξιδεύεις; και ο Μιγκλιαουτζέ απάντησε: Αυτός που πέτυχε το Τάο, μπορεί να μπει στο νερό χωρίς να βραχεί, να πηδήσει στην φωτιά χωρίς να καεί, να περπατήσει ανάμεσα στον κόσμο σαν να ήταν κενός και να ταξιδέψει στο κενό σαν να ήταν στον κόσμο. Οπουδήποτε είναι, μπορεί να νιώθει σαν να είναι στο σπίτι του και βρίσκει μοναξιά σε οποιοδήποτε περιβάλλον. Είναι φυσικό για αυτόν. Αλλά εγώ δεν έχω βαδίσει στο Τάο, απλώς είμαι ένας εραστής του. Ένας που πέτυχε το Τάο, είναι κύριος του εαυτού του και το σύμπαν αποκαλύπτεται μπροστά του. Ρίξε τον στον υπόκοσμο και στην βρωμιά και θα είναι όπως ένα άνθος λωτού που βγαίνει

από τα λασπόνερα πεντακάθαρο. Δεν ασχολείται για το που θα πάει. Εγώ όμως είμαι απροσάρμοστος σε αυτό. Είμαι σαν μια ιτιά που ακολουθεί τον άνεμο. Όταν ο άνεμος είναι απαλός, είμαι ήρεμος, όταν ο άνεμος είναι σφοδρός, ταλαντεύομαι. Φτάνω στην αγνότητα για μια μέρα και έπειτα σε μια στιγμή την χάνω. Είμαι σε αγνότητα και ηρεμία για έναν χρόνο και έπειτα τα χάνω σε μια μέρα. Μου είναι δύσκολο να αφήσω το κάθε τι και να μείνω ατάραχος. Πάω λοιπόν να ελευθερώσω την καρδιά μου και να ελευθερώσω το πνεύμα μου και για αυτό ταξιδεύω.

Τότε κάποιος ρώτησε τον Μιγκλιαουτζέ:

-Πες μας λοιπόν για τα ταξίδια σου.

Και ο Μιγκλιαουτζέ άρχισε έτσι:

-Ένας που ταξιδεύει, το κάνει για να ανοίξει τα αυτιά του και τα μάτια του και να ξυπνήσει το πνεύμα του. Περνά από τις εννέα επαρχίες και τις οκτώ ξένες χώρες με την ελπίδα να μαζέψει την ουσία των πραγμάτων και να συναντήσει τους Μεγάλους Ταοϊστές, να φάει από το φυτό της αιώνιας ζωής και να βρει τις ψυχές των βράχων. Ιππεύοντας τον άνεμο και πετώντας στον αιθέρα ταξιδεύει ήρεμα και ο άνεμος τον μεταφέρει. Μετά τις περιπλανήσεις του επιστρέφει στην μοναξιά του, δοσμένος στο Τάο ως τον θάνατό του. Αλλά δεν είμαι ένας που πέτυχε το Τάο. Θα ήθελα να κατεβάσω το πνεύμα μέσα στο σώμα μου να αναθρέψω την ψυχή μου με πραότητα και να ταξιδέψω στον αιθέρα σαν να ήμουν ένα κενό. Αλλά δεν μπορώ ακόμα. Δοκίμασα να κατεβάσω το πνεύμα μου ως το σώμα, αλλά αυτό εξαφανίστηκε. **Δοκίμασα να αναπτύξω την ψυχή μου με την καλοσύνη αλλά διέφυγε πάνω στην ένταση της επιθυμίας.** Δοκίμασα να πλανηθώ στον αιθέρα σαν να ήμουν ένα κενό, αλλά αμέσως ξύπνησαν οι επιθυμίες. Έτσι, ανίκανος να βρω την ειρήνη, άρχισα τις εξωτερικές περιπλανήσεις, για να ηρεμήσω το πνεύμα μου και, ανίκανος να βρω γαλήνη στην καρδιά, ζήτησα από τα τοπία της χώρας να με γαληνέψουν. Για αυτό τα ταξίδια μου ήταν παράξενα.

Και συνεχίζει το βιβλίο με αφηγήσεις διαφόρων θαυμάσιων πραγμάτων, όπου κοντά στα άλλα αναφέρεται ότι κατάφερε να συναντήσει και πραγματικούς δασκάλους Ταοϊστές και άλλα πολλά. Τόσο στο κείμενο αυτό όσο και στα υπόλοιπα κλασικά κινεζικά κείμενα, και ιδιαίτερα στο βιβλίο του Λάου Τζέ, υπάρχει ένας βαθύς συμβολισμός, ο οποίος κρύβεται πίσω από μία ανεξιχνίαστη και απατηλή απλότητα και συνήθως μένει απαρατήρητος. Ας προχωρήσουμε λοιπόν. Στην Κίνα όλα άρχισαν από τον Φού Σί και την Κουάν Γέν. Ο Φού Σί, που θεωρείται ο πρώτος αυτοκράτορας της Κίνας συμβολίζει το ΓΙΑΓΚ, δηλαδή την τάση του σύμπαντος για επέκταση και η Κουάν Γέν, που θεωρείται ότι αντιπροσωπεύει την Γη, συμβολίζει το ΓΙΝ, δηλαδή την τάση του σύμπαντος για συστολή. Έτσι ο Ταοϊστής θα αναπτύξει το Γιάγκ και θα εξαφανίσει το Γίν. Διαλύοντάς το θα θρέψει με Γιάγκ το κόσμημα της καρδιάς και θα το ανυψώσει στο κεφάλι. Από εκεί πλέον του είναι εύκολο να εγκαταλείπει το σώμα και να επισκέπτεται άλλους κόσμους συναποκομίζοντας την γνώση τους. Φυσικά όλες αυτές οι διαδικασίες υποβοηθούνται από διάφορες μαγικές τελεουργίες, ακόμα και από το πόσιμο χρυσάφι (η φιλοσοφική λίθος των αλχημιστών) καθώς και από διάφορες διαλογιστικές ασκήσεις.

Έτσι λοιπόν ο αναγνώστης πρέπει πίσω από την απλότητα της έκφρασης του βιβλίου αυτού να εμβαθύνει και να διακρίνει τα νήματα της πραγματικής και οικουμενικής διδασκαλίας του. Μέσα από το νέφος των αιώνων που πέρασαν, ο ίδιος Λάου Τζέ μας δείχνει το δρόμο λέγοντας:

Τα λόγια μου έχουν ένα νόημα και οι πράξεις μου δεν είναι τυχαίες.

Ακόμα, όταν ο Κομφούκιος τον επισκέφθηκε στην αυλή του Τσού και τον ρώτησε για τους αρχαίους δασκάλους, ο Λάου Τζέ του απάντησε:

-Όλοι αυτοί που αναφέρεις είναι μακρινοί, αφού έχουν χαθεί μαζί με τις διδασκαλίες τους. Κάθε άνθρωπος ανυψώνεται όταν έρθει ο καιρός του. Ως τότε περιπλανιέται κουραστικά. Έχω ακούσει πώς οι καλοί έμποροι φυλάνε τους θησαυρούς τους κρυμμένους μακριά από τους περίεργους και παριστάνουν τους φτωχούς, όπως ακριβώς όταν ένας άνθρωπος που προχωρεί προς την τελειότητα παριστάνει τον αφελή. Άφησε λοιπόν,

Κύριε, την υπερηφάνεια της επιθυμίας σου, τους τύπους και τις παράλογες αξιώσεις σου. Αυτά δεν οδηγούν πουθενά Κύριε! Αυτό είναι ό,τι έχω να σου πω.

Ο Κομφούκιος έφυγε και γυρίζοντας στους μαθητές του είπε:

-Γνωρίζω ότι τα πουλιά μπορούν και πετούν, τα ψάρια μπορούν και κολυμπούν και τα ζώα μπορούν να τρέχουν. Ακόμη γνωρίζω ότι με παγίδες συλλαμβάνονται όσα τρέχουν, με δίχτυα όσα κολυμπούν και με βέλη χτυπιούνται όσα πετούν. Αλλά οι Δράκοι; δεν θα μάθω ποτέ πώς αυτοί ιππεύουν τον άνεμο και το σύννεφο στον ουρανό! Σήμερα γνώρισα τον Λάου Τζέ. Τι Δράκος!

1

Υπάρχουν πολλοί δρόμοι,
τι είναι όμως το Τάο;
Υπάρχουν πολλά ονόματα,
ποιο είναι όμως το όνομά Του;
Ανώνυμο είναι και από αυτό ξεπήδησαν όλα.
Αλλά αν τα πράγματα έχουν μια Μητέρα,
τότε αυτή έχει ένα όνομα.
Τούτο το μυστικό θα το νιώσεις,
αν ξέφυγες από τις επιθυμίες.
Αν είσαι δεμένος σε αυτές,
θα δεις μόνο την επιφάνεια.
Η Μητέρα και το Τάο παρουσιάζονται μαζί.
Ανώνυμο το ένα και το άλλο με διάφορα ονόματα
κι όμως ενωμένα καθώς είναι,
αποτελούν μια μυστηριώδη πόλη προς την Αιωνιότητα.

2

Μερικοί βλέπουν στον κόσμο την ομορφιά,
άραγε δεν υπάρχει και η ασχήμια;
Μερικοί βλέπουν στον κόσμο την καλοσύνη
μήπως δεν υπάρχει και η κακία;
Η ύπαρξη και η ανυπαρξία έχουν κοινή καταγωγή·
το εύκολο και το δύσκολο είναι σχετικά·
το μεγάλο και το μικρό είναι ανάλογα·
το χαμηλό και το ψηλό είναι συναφή·
οι δυνατές και αδύναμες νότες συνθέτουν μελωδία·
το παρελθόν και το μέλλον ακολουθούν μια σειρά.
Ο Σοφός δεν διδάσκει· πραγματοποιεί.
Ασχολείται με όλα· δεν ξεχνά τίποτα.
Δίνει την ζωή του σε όλα· δεν εξουσιάζει τίποτα.
Επιτυγχάνει· δεν καυχιέται.
Δεν είναι αυτό μεγαλοσύνη;

*Όποιος γνωρίζει πραγματοποιεί τα έργα που αναλαμβάνει
χωρίς να εμποδίζει την δράση
Παρεμβαίνοντας με την σκέψη του.*

Έτσι:

*Διδάσκει με την συμπεριφορά του όχι με λόγια,
Ότι και να του παρουσιαστεί δεν το απωθεί.
Δημιουργεί αλλά δεν προβάλλει κυριότητα.
Δρα αλλά δεν ζητάει ανταμοιβή.*

Με άλλα λόγια:
Πραγματοποιεί τους σκοπούς του
αλλά δεν μένει προσκολλημένος σε αυτούς.
Για αυτό δεν φθείρεται.
Όταν δρας χωρίς να εμποδίζεις την δράση,
παρεμβαίνοντας με την σκέψη σου,
όλα βρίσκουν την σωστή τους θέση.

3

Αν οι αξιωματούχοι δεν υπολογίζονταν,
ποιος θα ενδιαφερόταν για τα αξιώματα;
Αν τα πλούτη δεν είχαν αξία,
θα υπήρχαν ληστές και άρπαγες;
Αν οι θησαυροί ήταν κρυμμένοι,
θα ταράζονταν οι σκέψεις των ανθρώπων;
Ποια είναι λοιπόν η στάση του Σοφού;
Να αδειάσει τις καρδιές από επιθυμίες,
να γεμίσει τα στομάχια,
να μικρύνει τον εγωισμό τους,
να ρίξει γερά θεμέλια,
να κρύψει την επικίνδυνη γνώση,
να κάνει ακίνδυνους αυτούς που γνωρίζουν,
να εργάζεται ήρεμα
και να ελέγχει τα πάντα.

4

Ένα κενό ανεξάντλητο είναι το Τάο·
όσο και να παίρνεις, αυτό δεν αδειάζει.
Μια άβυσσος είναι προπατορική·
πολλά εμφανίζονται, μα αυτή παραμένει.
Μονοιάζει τα αντίθετα,
διαλύει τα εμπόδια,
μετριάζει τις φλόγες.
Μια βαθιά λίμνη είναι
που ποτέ δεν ξεραίνεται.
Από που προέρχεται, δεν ξέρω.
Σαν μια πύλη είναι προς το Υπέρτατο.

Μέσα του αμβλύνονται τα κοφτερά,
απλοποιούνται τα περίπλοκα,
απαλύνονται τα εκτυφλωτικά,
εξομαλύνονται οι υπερβολές.
Ενώ δείχνει ότι έδωσε ότι είχε να δώσει
βέβαια εξακολουθεί να δίνει.

5

Η φύση χρησιμοποιεί τις μορφές
και έπειτα τις απορρίπτει·
είναι λοιπόν άστοργη;
Ο Σοφός εργάζεται με τους ανθρώπους
κι έπειτα τους εγκαταλείπει·
είναι λοιπόν άστοργος;

Ανάμεσα στο Άπειρο και την Γη
το διάστημα είναι ένα τεράστιο κενό ανεξάντλητο.
Αν το ανακινήσεις, πλούσια θα ναι τα δώρα του.
**Τα πολλά λόγια δείχνουν αφέλεια·
καλύτερα λοιπόν να συγκρατούμε τις σκέψεις μας.**

Ο ουρανός και η γη δεν έχουν ευσπλαχνία.
Οι νόμοι τους εφαρμόζονται ψυχρά
προς όλα τα όντα.
Όποιος Γνωρίζει, δεν είναι φιλέυσπλαχνος.
Συμπεριφέρεται προς όλους
χωρίς να παρασύρεται από συναισθηματισμούς.

6
Το πνεύμα της κοιλάδας δεν πεθαίνει ποτέ·
το ονομάζουν μυστηριώδες θήλυ.
Η πύλη του είναι η βάση του Ουρανού και της Γης.
Χρησιμοποίησε το· είναι ανεξάντλητο.

Υπάρχει κάτι στην υπόσταση κάθε κοιλάδας
που την κάνει να διαρκεί αιώνια.
Η Παράδοση λέει ότι αυτό
είναι βασική ιδιότητα κάθε θηλυκού.
Είναι πύλη την οποία πρέπει
να περάσεις για να το ανακαλύψεις.
Λέει ακόμα ότι σε αυτό
στηρίζει την ύπαρξή του και το σύμπαν.

Τι είναι αυτό που κάνει
τις κοιλάδες να διαρκούν αιώνια;
Η συνεχής αναγέννηση και
η απεριόριστη δραστηριότητα.

7
Ο Ουρανός είναι αιώνιος και η Γη διαρκής· Γιατί;
Δεν ζουν για τον εαυτό τους και έτσι ζουν για πολύ.
Ο Σοφός προτιμά να είναι έσχατος και έτσι γίνεται πρώτος.
Απαρνείται τον εαυτό του και έτσι διαρκεί.
Μήπως του δίνεται, επειδή δεν ζητά;

Ο Σοφός που ακολουθεί το Τάο:
Ενώ ακολουθεί βρίσκεται μπροστά,
ενώ εξαιρεί τον εαυτό του συμμετέχει,
ενώ ενεργεί χωρίς ιδιοτέλεια έχει όφελος

Ισαάκ ο Σύρος: Μην ζητάς να σε τιμούν οι άνθρωποι. Όποιος ζητάει την τιμή φεύγει
από αυτόν η τιμή. Όποιος αποφεύγει την τιμή, η τιμή τον ακολουθεί και γίνεται κήρυκας της
ταπεινότητάς του.

8
Η καλοσύνη σαν το νερό
πλησιάζει αθόρυβα το κάθε τι

που είναι περιφρονημένο.
Το ίδιο δεν κάνει και το Τάο;

Αν τα υπάρχοντα μας πηγάζουν από την Γη
και η αξία των ιδεών από το βάθος τους,
αν η αγάπη είναι ιδιότητα της φιλίας,
και η τιμιότητα η αρετή της ομιλίας,
αν ο νόμος για την εξουσία είναι η καλοσύνη
και η αξία της πράξης έγκειται στην γρηγοράδα της,
τότε η ειρήνη είναι ο σκοπός του Τάο.

*Η κατοικία του σοφού συμφωνεί με το τοπίο.
Ο εσωτερικός του κόσμος είναι δεκτικός σαν άβυσσος.
Η προσφορά του γίνεται με αγάπη.
Η διόρθωσή του με μέτρο.
Η εργασία του με σωστή απόδοση.
Η δράση του την σωστή στιγμή.*

*Όποιος ακολουθεί το Τάο
δεν έχει ανταγωνιστικό πνεύμα.
Με άλλα λόγια δεν έχει έπαρση.*

9

Το να ικανοποιείς τις επιθυμίες σου
δεν είναι πάντα τόσο καλό,
όσο το να τις σταματάς όταν πρέπει.
Ένα μαχαίρι κοφτερό είναι επικίνδυνο·
δύσκολο είναι να φρουρήσεις
ένα σπίτι γεμάτο χρυσάφι·
η αλαζονεία του πλούτου και της δύναμης
θα φέρει καταστροφές.

**Όταν επιτύχεις και η φήμη έρθει σε σένα
φύγε μακριά·
αυτό ορίζει το Τάο του Ουρανού.**

10

Ποιος είναι γαλήνιος και προσηλωμένος στο Τάο;
Ποιος έχει αναπνοή τόσο απαλή σαν του μικρού παιδιού;
Ποιος έχει ιδέες καθαρές και εξαγνισμένες;
Ποιος αγαπά τον λαό του και, ενώ κυβερνά, είναι άγνωστος;
Ποιος είναι σαν το θήλυ που ανοιγοκλείνει τις ουράνιες πύλες;
Ποιος, ενώ γνωρίζει, δεν επεμβαίνει;
Δώσε ζωή σε όλα· μην θες να είναι δικά σου.
Δώσε ζωή σε όλα· μείνε ανεξάρτητος.
Γίνε οδηγός· μην είσαι αφέντης.
Αυτή είναι η προσταγή του Τάο.

11

Τριάντα ακτίνες θα συμπέσουν
στο κέντρο του τροχού,

αλλά η χρησιμότητα του
έγκειται στο κενό που υπάρχει στο κέντρο.
Με πλευρές γύρω-γύρω
κλείνεται κάθε πήλινο δοχείο,
αλλά η χρησιμότητα του
έγκειται στο μέγεθος του κενού.
Μπορείς να μικρύνεις τα ανοίγματα
στο σπίτι που χτίζεις,
αλλά η χρησιμότητα του
έγκειται στους χώρους που είναι κενοί.
Έτσι ωφέλεια προκύπτει από όλα όσα υπάρχουν,
αλλά η χρησιμότητα τους
έγκειται σε εκείνα που δεν υπάρχουν.

12

Τα πολλά χρώματα συσκοτίζουν το μάτι·
οι πολλοί ήχοι κουράζουν το αυτί·
τα πολλά μπαχαρικά σκοτώνουν την γεύση
το κυνήγι κάνει τον άνθρωπο μανιακό.
Ότι αποχτιέται σκληρά, είναι εμπόδιο.
Τι κάνει λοιπόν ο Σοφός;
Ακολουθεί την διαίσθησή του
και όχι τις επιθυμίες.
Προτιμά αυτό και όχι εκείνο.

13

Η εύνοια και η δυσμένεια φέρνουν ταραχή.
Όπως ο εγωισμός, έτσι και οι μεγάλες τιμές
δημιουργούν αναστάτωση.
Γιατί η εύνοια και η δυσμένεια φέρνουν ταραχή;
Ακριβώς επειδή οι άνθρωποι ταραάζονται εύκολα.
Γιατί οι μεγάλες τιμές και ο εγωισμός
δημιουργούν αναστάτωση;
Ακριβώς γιατί οι άνθρωποι είναι ιδιοτελείς.
Αν δεν υπήρχε ιδιοτέλεια,
ποιος θα έφερνε την αναστάτωση;
Αφήστε να κυβερνήσει αυτός
που βλέπει την εξουσία σαν τον εαυτό του.
Δώστε την δύναμη σε αυτόν
που αγαπά τον λαό σαν τον εαυτό του.

*Υποφέρουμε ψυχικά γιατί έχουμε συναισθήματα.
Οι μεγάλες δυστυχίες υπάρχουν επειδή υπάρχει το σώμα μας.
Όταν κερδίζουμε μας γεννιέται ένα συναίσθημα.
Όταν χάνουμε πάλι μας γεννιέται ένα συναίσθημα.
Για αυτόν τον λόγο η Παράδοση λέει ότι υποφέρουμε ψυχικά.*

14

Όσο και αν ψάχνεις, δεν το διακρίνεις·
για αυτό το ονομάζουν απατηλό.
Όσο και αν θες να το ακούσεις, αυτό δεν ηχεί·
για αυτό το ονομάζουν ανήκουστο.

Ενώ το πιάνεις, δεν το κρατάς·
για αυτό το ονομάζουν αιθέριο.
Αυτές είναι οι ιδιότητες του Τάο.
Ανατέλλοντας δεν ακτινοβολεί,
δύοντας δεν σκοτεινιάζει.
Απλώνεται μακριά πίσω
στην χωρίς όνομα κατάσταση
που υπήρχε πριν την δημιουργία.
Είναι σαν άμορφη μορφή,
σαν ένα σχήμα ασχημάτιστο
και το ονομάζουν νεφελώδες.
Το ατενίζεις, μα δεν έχει πρόσωπο.
Το ακολουθείς, μα δεν έχει νώτα.
Αν αφοσιωθείς στο αρχαίο Τάο,
θα εξουσιάσεις ακόμα και σήμερα.
Έτσι η αρχαία γνώση είναι το νήμα προς το Τάο.

15

Οι Αρχαίοι Σοφοί, μυστηριώδεις και σκοτεινοί,
ήταν ακατανόητοι για τους καιρούς τους.
Αφού λοιπόν δεν καταλαβαίνονταν,
ας πούμε καλύτερα πώς φαίνονταν.
Μαζεμένοι σαν να περνούσαν ένα ποτάμι το χειμώνα·
τι σύνεση!
Σαν να παραμόνευε παντού γύρω ο κίνδυνος·
τι προσοχή!
Σαν να ήταν παντού φιλοξενούμενοι* τι αξιοπρέπεια!
Σαν τον πάγο που αρχίζει να λιώνει· τι ταπεινότητα!
Σαν το παρθένο δάσος τ' ανέγγιχτο· τι ειλικρίνεια!
Σαν μια όαση που περιμένει τον οδοιπόρο· τι δεκτικότητα!
Σαν ένα χείμαρρο που τρέχει ορμητικά· τι θολερότητα!
Αλλά ποιος προχωρώντας θολός επιστρέφει διαυγής;
Ποιος, ενώ είναι αδρανής, γεμίζει τους άλλους με ζωή;
Είναι αυτός που ακολουθεί το Τάο χωρίς απληστία,
που αντέχει στην φθορά χωρίς ανανέωση.

16

Φτάσε ως την έσχατη κενότητα
και πρόσεξε πώς όλα τα πράγματα εργάζονται
Τα έχω δει να επιστρέφουν,
τα έχω δει να ανθίζουν,
τα έχω δει να ξαναγυρίζουν στις ρίζες τους.
Τι είναι λοιπόν γαλήνη;
Το αποτράβηγμα είναι στις ρίζες σου·
είναι η επιστροφή στο Τάο.
Την γνώση αυτού του Τάο αποκαλούν φώτιση.
Το να αγνοείς αυτό το Τάο είναι αμάθεια
και η αμάθεια φέρνει δυσαρμονία.
Όποιος γνωρίζει αυτό το Τάο είναι ευγενής
και η ευγένεια σημαίνει μεγαλοσύνη,
μεγαλωσύνη σημαίνει Τάο
και Τάο σημαίνει Υπέρτατο.

Αν και το σώμα του μπορεί να πεθάνει
αυτός δεν χάνεται ποτέ.

Επιδίωξε με όλες σου τις δυνάμεις
να αδειάσεις τον νου από σκέψεις.
Φρόντισε με όλη σου την σοβαρότητα να ηρεμήσεις.
Έτσι, αν κατορθώσεις να το πετύχεις αυτό,
όπως λέει η Παράδοση,
θα ξαναγυρίσεις στην Ζωή.
Δηλαδή στον φυσιολογικό τρόπο ζωής.

17

Όταν ο Κυβερνήτης είναι σοφός
οι άνθρωποι γνωρίζουν μόνον ότι υπάρχει.
Όταν ο Κυβερνήτης είναι δίκαιος
οι άνθρωποι τον αγαπούν και τον εκτιμούν.
Όταν ο Κυβερνήτης είναι επιδέξιος
οι άνθρωποι τον φοβούνται.
Όταν ο Κυβερνήτης είναι αυταρχικός
οι άνθρωποι τον βρίζουν και τον περιφρονούν.
Αν δεν έχεις εμπιστοσύνη στους ανθρώπους
ποτέ δεν θα σε εμπιστευτούν.
Ο Σοφός προσέχει τα λόγια του
σαν να επρόκειτο να παρερμηνευτούν·
όταν όμως η πρόθεσή του πραγματοποιηθεί,
οι άνθρωποι θα πουν:
Πραγματικά. Εμείς το κάναμε!

18

Όταν το Τάο ξέπεσε ανάμεσα στους ανθρώπους,
τότε εμφανίστηκαν οι νόμοι και η ηθική.
Όταν η σχολαστικότητα και η πολυμάθεια εμφανίστηκαν
έφεραν μαζί τους την υποκρισία.
Τότε οι σχέσεις των ανθρώπων διαταράχτηκαν
και δημιουργήθηκαν κανόνες συμπεριφοράς.
Τότε η χώρα έπεσε σε διαμάχες
και η υποταγή στους ανώτερους έγινε τρόπος ζωής.

19

Διώξε τους πολυμαθείς και τους σχολαστικούς
και οι άνθρωποι θα ωφεληθούν χίλιες φορές πιο πολύ.
Μακριά από τους επιδέξιους και τους κατακριτές
οι άνθρωποι θα γυρίσουν στις χαρές του σπιτιού.
Ξερίζωσε τους κερδοσκόπους και τις μηχανές,
έτσι ληστές και κλέφτες δεν θα έρθουν να αρπάξουν.
Και αν αυτά δεν επαρκούν,
τότε ας έρθει η καθαρή απλότητα της ζωής,
υιοθετώντας τους απλούς τρόπους και την λιτότητα.

Δώσε ξεχωριστή αξία στην απλότητα.
Υιοθέτησε την φυσική συμπεριφορά.
Μίκρυνε τον εγωισμό σου.

Περιορίσε την απληστία σου.

20

Να δρας κάτω από το φως της εμπειρίας
και με τα επακόλουθά της.
Στ' αλήθεια, τόση είναι η διαφορά
ανάμεσα στο ναι και το βέβαια,
όσο ανάμεσα στο κακό και το καλό.
Ότι λοιπόν οι άνθρωποι φοβούνται,
πρέπει και εγώ να φοβούμαι;
Πόσο φτωχή και θλιβερή σκέψη!
Ω, οι χαρούμενοι χοροί των ανθρώπων
στις γιορτές της μεγάλης θυσίας
ή στα παρτέρια της άνοιξης
με αφήνουν, αλίμονο, ασυγκίνητο στην μοναξιά μου
σαν ένα παιδί που δεν γέλασε ποτέ.
Βαριεστημένα περιπλανιέμαι εδώ και κει
σαν να μην έχω σπίτι.
Όλοι έχουν αρκετά για να ξοδέψουν,
αλλά εγώ είμαι αμέτοχος με μυαλό αφελούς ταραγμένο και συγχυσμένο!
Όταν όλοι ακτινοβολούν, μόνον εγώ δημιουργώ σκιές.
Οι άλλοι είναι επιδέξιοι και ειδικευμένοι,
μονάχα εγώ είμαι αδέξιος, ανήσυχος σαν τον ωκεανό!
Πάντα πετώ και δεν μπορώ να σταματήσω.
Όλοι οι άνθρωποι έχουν ένα επάγγελμα·
μόνον εγώ είμαι ανεπάγγελτος.
Μονάχος είμαι και παράξενος, (διαφορετικός από τους άλλους)
γιατί ακολουθώ το Τάο! (προτιμώ να θηλάζω την Μάνα μου)

Οι άνθρωποι επιδιώκουν να αποκτήσουν
όλο και περισσότερα.
Ο δικός μου όμως εσωτερικός κόσμος
τους φαίνεται σαν ανθρώπου ηλίθιου
που τα έχει τελείως χαμένα
επειδή είμαι ολιγαρκής.
Και επειδή έχουν την ψευδαίσθηση
ότι έχουν ξεκάθαρες απόψεις
ενώ εγώ βρίσκομαι σε βαθύ σκοτάδι,
και έχουν ξεκάθαρους στόχους
ενώ εγώ αγωνιώ πολύ για τους δικούς μου,
τους φαίνομαι σαν να θαλασσοδέρνομαι αλύπητα.
Και ακόμα επειδή πολλοί άνθρωποι
έχουν όλες τις ανέσεις,
ενώ εγώ μιμούμαι την απλότητα της φύσης,
με θεωρούν ξεροκέφαλο.
Και ακόμα επειδή εκτιμώ
την Μητέρα που με τρέφει
με θεωρούν παράξενο.

21

Παντού η δύναμη θα πάρει μορφές σύμφωνα με το Τάο.
Είναι ένα όραμα ασύλληπτο και φευγαλέο το Τάο.

Ασύλληπτες και φευγαλέες και οι εικόνες που υπάρχουν σε αυτό·
σκιές στο ημίφως, ουσίες λεπτές αλλά πραγματικές,
εμποτισμένες με αλήθεια.

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα μιλούν για αυτό,
στολίζοντάς το με διάφορα ονόματα.

Πώς γνωρίζω αυτήν την Αρχή των πραγμάτων;

Από το ίδιο το Τάο.

22

Το λυγισμένο θα ισιώσει και το ανώμαλο θα λειανθεί*,
οι άδειες λίμνες θα γεμίσουν και το φθαρμένο θα ανανεωθεί
αυτός που είναι φτωχός θα πάρει και ο πλούσιος θα διαταραχτεί.

Ο Σοφός το εξυμνεί σαν κάτι πρότυπο στον κόσμο.

Δεν επιβάλλεται, μα είναι διάσημος.

Δεν υπερηφανεύεται, μα είναι αποτελεσματικός.

Δεν προβάλλεται, μα είναι αρχηγός.

Αφού κανέναν δεν ανταγωνίζεται,

ποιος θα μπορούσε να τον ανταγωνιστεί;

Τα λόγια των Αρχαίων δεν ήταν μάταια:

Το λυγισμένο θα ισιώσει...

Για να είσαι τέλειος, γύρισε στο Τάο.

** Ησαίας κεφ Μ, παρ 4:*

και τα σκολιά θέλουν γίνει ευθέα

και οι τραχείς τόποι ομαλοί.

23

Ολιγόλογη είναι η φύση στην ομιλία της.

ο ανεμοστρόβιλος δεν θα διαρκέσει όλο το πρωινό.

Η μπόρα τελειώνει πριν τελειώσει η μέρα. Ποιος μιλά έτσι;

Η φύση! και αν αυτή μιλά έτσι, γιατί όχι και ο άνθρωπος!

Αν εργάζεσαι με το Τάο, θα ενωθείς μαζί του.

Αν εργάζεσαι με την δύναμή του, θα σου δοθεί.

Αν όμως το αφήσεις, θα σε αφήσει.

Με ευγένεια το Τάο δέχεται

αυτούς που έρχονται.

Με ευγένεια η δύναμή του ανυψώνει

όσους την χρησιμοποιούν.

Με ευγένεια τέλος αφήνει

όσους απομακρύνονται.

Λίγη πίστη δίνεται σε αυτούς που η πίστη τους είναι μικρή.

24

Περπατώντας στα δάχτυλα, είσαι ετοιμόρροπος

Οι μεγάλες δρασκελιές, κάνουν την πορεία κουραστική.

Όταν προβάλλεσαι, δεν σε προσέχουν.

Όταν καυχιέσαι, έχεις αποτύχει.

Όταν επιβάλλεσαι, δεν εμπνέεις εμπιστοσύνη.

Όταν υπερηφανεύεσαι, δεν οδηγείς.

Αυτοί οι τρόποι φέρνουν δυσπιστία,

φαίνονται σαν περίσσια τροφή για παράσιτα.

Αυτοί που ακολουθούν το Τάο,

δεν ακολουθούν ποτέ αυτούς τους τρόπους.

Αν ακολουθείς το Τάο ταυτίζεσαι με αυτό.

Αν έχεις αρετές ταυτίζεσαι με αυτές.

Αν έχεις ελαττώματα ταυτίζεσαι με αυτά.

Αν ταυτίζεσαι με το Τάο δέχεσαι τις συνέπειές του.

Αν ταυτίζεσαι με τις αρετές δέχεσαι τις συνέπειές τους.

Αν ταυτίζεσαι με τα ελαττώματα δέχεσαι τις συνέπειές τους.

25

Υπήρχε, πριν ο Ουρανός και η Γη εμφανιστούν.

Τόσο σιωπηλό, τόσο απόμακρο, τόσο μόνο! ·

Δεν μεταβάλλεται ούτε παρακμάζει

και όμως αγκαλιάζει τα πάντα.

Η πηγή όλων των πραγμάτων.

Δεν γνωρίζω το όνομά του.

Ένα όνομα για αυτό είναι το Τάο.

Προσπαθώντας να το εκφράσω, το ονομάζω Μεγάλο.

Μεγάλο σημαίνει απόμακρο,

απόμακρο που όμως απλώνεται,

απλώνεται και όμως επιστρέφει,

Το Τάο είναι Μεγάλο,

ο Ουρανός είναι Μεγάλος,

η Γη είναι Μεγάλη,

και ο άνθρωπος είναι επίσης Μεγάλος.

Μέσα στο Σύμπαν αυτά τα τέσσερα είναι μεγάλα,

το ένα από αυτά είναι ο Άνθρωπος.

Ο κάτοικος της Γης προσαρμόζεται στην Γη.

Η Γη προσαρμόζεται στον Ουρανό,

ο Ουρανός προσαρμόζεται στο Τάο,

και το Τάο προσαρμόζεται στην Φύση του.

26

Το βαρύ είναι η βάση για το ελαφρό,

η αδράνεια, η βάση για την δράση.

Ο Σοφός ταξιδεύει παντού,

χωρίς να αποχωρίζεται τα αγαθά του.

Ακόμη και αν η σκηνή είναι συναρπαστική

αυτός παραμένει γαλήνιος.

Ποιος τρέχει με άγριο άλογο μεθυσμένος;

Αυτός που ακολουθεί τις επιθυμίες του,

δεν κάνει για κυβερνήτης·

και αν αυτός είναι ανάξιος,

τότε και οι συνεργάτες του θα αποτύχουν

Αν αυτός είναι βίαιος δεν θάναι κυρίαρχος.

27

Ένας καλός δρομέας δεν αφήνει ίχνη·

ένας καλός λόγος δεν έχει ψεγάδια·

ένας καλός λογιστής δεν κάνει πράξεις·

μια καλή πόρτα δεν χρειάζεται σύρτες·

ένα καλό δέσιμο δεν έχει κόμπους.

Ο Σοφός πρόθυμος βοηθά τους ανθρώπους,
όλους τους ανθρώπους.
Ο Σοφός πρόθυμος μαζεύει τα πράγματα,
όλα τα πράγματα.
Δεν είναι αυτό Σοφία;
Ο καλός δεν είναι ο δάσκαλος του κακού
και ο κακός η ασχολία του καλού;
Αν ο ένας δεν σέβεται τον δάσκαλό του
και ο άλλος την ασχολία του, το σφάλμα είναι μεγάλο.
Αυτό είναι πράγματι ένα μεγάλο μυστικό.

28

Μάθε την ανδρική σου φύση,
αλλά ακολούθησε την θηλυκή οδό.
Να είσαι για τον κόσμο σαν μια λίμνη,
που δέχεται τα ταραγμένα νερά των χειμάρρων
και πάντα τα γαληνεύει.
Γύρνα στην κατάσταση του βρέφους.
Σκόρπιζε την ακτινοβολία σου,
αλλά να παραμένεις στην σκιά.
Να είσαι το πρότυπο για τους ανθρώπους·
ένας κανόνας για να μετρούν τις αξίες τους.
Τότε η δύναμή σου, αιώνια και αλάνθαστη,
επιστρέφει στο Απόλυτο.
Γνώρισε την δύναμή σου,
αλλά ακολούθησε την ταπεινότητα.
Να είσαι σαν τον πολικό αστέρα·
ένα σταθερό σημάδι για αυτούς που περιπλανιούνται.
Τότε η μεγάλη σου δύναμη
θα σε στείλει πίσω στο πρωταρχικό Τάο.
Από το Τάο προήλθαν πολλά πράγματα,
αλλά ο Σοφός προτιμά το Τάο και γίνεται κυρίαρχος,
γίνεται κυρίαρχος αλλά ποτέ Κύριος.

29

Αυτός που ζητά να κυβερνήσει τον κόσμο
για να τον μεταβάλει θα αποτύχει.
Ο Κόσμος είναι ένα δοχείο για το Τάο
που δεν μπορεί να αλλάξει από τον άνθρωπο.
Αυτός που ζητά να τον κατακτήσει, θα τον χάσει.
Αλήθεια υπάρχουν πράγματα
που ενώ προχωρούν μπροστά
τα βλέπουμε πίσω·
και πράγματα που φαίνονται κρύα
και μετά είναι ζεστά.
Ακόμη υπάρχουν πράγματα που φαίνονται ισχυρά
και μετά είναι αδύναμα·
και πράγματα που φαίνονται νέα
και όμως φθείρονται γρήγορα.
Να γιατί πρέπει να αποφεύγεις τα άκρα.

30

Θέλεις να βοηθήσεις τον Κυβερνήτη της χώρας με το Τάο;
Μην τον αφήσεις να κατακτήσει τον κόσμο με την βία,
γιατί θα προκαλέσει καταστροφές.
Όπου περνούν στρατοί, αγκάθια ξεφυτρώνουν.
Όπου μεγάλες στρατιές συγκρούονται,
χρόνια πείνας και κακών ακολουθούν.
Έτσι ο καλός στρατηγός φτάνει στον σκοπό του
και μετά σταματά.
Δεν πανηγυρίζει για την νίκη που κέρδισε·
φτάνει στο σκοπό του μα δεν καυχιέται,
φτάνει στο σκοπό του μα δεν ζητά τιμές και θριάμβους.
Έκανε κάτι που δεν μπόρεσε να αποφύγει·
φτάνει στο σκοπό του αλλά όχι με βία.
Δεν δρα αντίθετα προς το Τάο,
γιατί ό,τι είναι αντίθετο προς το Τάο καταστρέφεται !

31

Τα όπλα μισητά και περιφρονημένα
από τους ανθρώπους του Τάο,
είναι κακοί οιωνοί.
Σύμφωνα με τα έθιμα των ευγενών
οι επίσημοι κάθονται αριστερά.
Οι καλοί οιωνοί βρίσκονται επίσης αριστερά ενώ οι κακοί δεξιά.
Έτσι οι πολεμόχαροι πιέζουν πάντα προς τα δεξιά!
Όταν ο Στρατηγός κάθεται δεξιά
οι αξιωματικοί στέκονται αριστερά.
Έτσι, σύμφωνα με τα έθιμα των ευγενών,
ακολουθείται σειρά όμοια με τις νεκρώσιμες τελετές.
Τα όπλα είναι κακοί οιωνοί
και οι ευγενείς δεν τα μεταχειρίζονται.
Όταν όμως δεν μπορούν να το αποφύγουν,
τα χρησιμοποιούν με ηρεμία και αυτοκυριαρχία,
γιατί ακόμα και την ώρα της νίκης
είναι μισητά να τα βλέπεις.
Εκείνοι που τα θαυμάζουν πραγματικά,
μόνο οι πολεμόχαροι μπορεί να είναι.
Δεν αποχτούν όμως ποτέ αυτό
που η φιλοδοξία τους σπρώχνει να κατακτήσουν.
Μια μεγάλη σφαγή! και ο θάνατος τους είναι αξιολύπητος.
Η νίκη μετά από μια σύγκρουση μπορεί να γίνει θέμα
μόνο για νεκρώσιμη ακολουθία.

32

Το Τάο ανώνυμο είναι και αιώνιο,
ένα μέρος παρθένο και ανέγγιχτο·
και όμως μπορεί να αγκαλιάσει τον κόσμο.
Αν οι Κυβερνήτες χρησιμοποιούσαν την δύναμή του για το καλό,
όλοι οι άνθρωποι θα τους είχαν εμπιστοσύνη
και η φύση θα χάριζε την γλυκιά δροσιά της.
Όταν το Τάο αναδευτεί,
το όνομά του διακρίνεται.
Τότε οι άνθρωποι μαθαίνουν

πως να παραμένουν γαλήνιοι σε αυτό,
περνώντας στην αιωνιότητα.
Όσοι στον κόσμο ακολουθούν το Τάο,
μοιάζουν σαν τους χείμαρρους που κυλούν
στους ποταμούς και στις θάλασσες.

33

Είναι σοφία το να γνωρίζεις τους άλλους
και φώτιση το να γνωρίσεις τον εαυτό σου.
Ο Κυρίαρχος των ανθρώπων είναι ισχυρός,
ο Κύριος του εαυτού του είναι πανίσχυρος.
Ευτυχία είναι το να είσαι ευχαριστημένος
και δυστυχία το να επιβάλλεσαι στους άλλους.
Διάρκεια είναι να παραμένεις στην θέση σου,
αιωνιότητα είναι το να πεθαίνεις και να μην χάνεσαι.

34

Κοίταξε το Τάο πώς κυλά
και απλώνεται σε κάθε πλευρά.
Όλα προέρχονται από αυτό που τίποτα δεν εγκαταλείπει.
Τα δημιουργεί μα δεν τα ονομάζει δικά του
τα διατηρεί, τα τρέφει, μα δεν είναι ο κύριος τους·
δεν επιθυμεί και φαίνεται σαν κάτι μηδαμινό.
Δες πόσο σιωπηλά η μεγαλοσύνη του εμφανίζεται :
Καθώς επιστρέφουν σε αυτό,
δεν συναντούν ποτέ έναν Κύριο.
Για αυτό ο Σοφός στην ζωή του
ποτέ δεν προβάλλεται σαν μεγάλος.
Μήπως για αυτό, το μεγαλείο τον περιβάλλει;

35

Όταν έχεις καταλάβει
την μεγάλη άμορφη μορφή
γαλήνιος προχωράς όπου θέλεις
με ευκολία και άνεση χωρίς φόβο.
Η μουσική και το καλό φαγητό
μπορεί να σε τραβούν,
μα όταν το Τάο φανεί,
ήχηχο μοιάζει και άγευστο.
Δεν είναι κάτι για να το δεις (αυτός που έχει μάτια
δεν είναι κάτι για να το ακούσεις· βλέπει, αυτιά ακούει)
όταν όμως το χρησιμοποιείς,
εμφανίζεται ανεξάντλητο.

36

Ό,τι είναι να μαζευτεί, πριν απλώνεται.
Ό,τι είναι να αδυνατίσει, πριν δυναμώνει.
Ό,τι είναι να χαμηλώσει, πριν υψώνεται.
Ό,τι είναι να διαλυθεί, πριν σταθεροποιείται.

Σαν ένα απαλό φως το Τάο
θα υπερισχύσει πάνω στην σκληρότητα και την δύναμη,

γιατί τα ψάρια θα δεν έπρεπε
να βγαίνουν από τα βαθιά νερά τους
και τα επικίνδυνα πράγματα
δεν θα έπρεπε να δείχνονται σε κανέναν.

37

Ήρεμο είναι πάντα και γαλήνιο,
και όμως είναι η αιτία όσων γίνονται.
Αν οι Κυβερνήτες το χρησιμοποιούσαν για το καλό,
θα είχαν όλα μεταμορφωθεί,
θα είχαν γυρίσει στην φύση τους
και θα είχαν διευθετηθεί
από εκείνη την αρχέγονη απλότητα.
Έτσι το Τάο φέρνει αδιαφορία,
η αδιαφορία φέρνει ηρεμία
και η ηρεμία παγκόσμια τάξη.

38

Όταν η δύναμη δεν προβάλλεται, τότε είναι αληθινή.
Όταν η δύναμη επιδειχνεται, τότε είναι μηδαμινή.
Η υψίστη δύναμη* είναι ήρεμη: δεν είναι ανάγκη να δράσει
αλλά η μικρή δύναμη** συνεχώς ασχολείται και προσπαθεί.
Αγάπη του καλύτερου εαυτού,
σημαίνει τίμιες πράξεις.
Ηθική του καλύτερου εαυτού,
σημαίνει σκέψη πριν από την πράξη.
Ορθή συμπεριφορά,
σημαίνει δράση χωρίς ανταπόκριση.
Αλήθεια,
όταν το Τάο χάνεται
τότε εμφανίζεται η δύναμή του.
Όταν η δύναμη του χάνεται
τότε εμφανίζεται η συμπόνια,
μετά εμφανίζεται η δικαιοσύνη
και όταν και αυτή χάνεται
εμφανίζονται οι κανόνες συμπεριφοράς
που δείχνουν την έλλειψη εμπιστοσύνης
και είναι η αίτια κάθε αναταραχής.
Έτσι ο σοφός βασίζεται στο σταθερό
και όχι στο επιφανειακό,
παίρνει τον καρπό και όχι το λουλούδι.
Προτιμάει αυτό και όχι εκείνο.

* Η αφυπνισμένη Συνείδηση.

** Το ΕΓΩ.

39

Ο ουρανός το ακολούθησε και έγινε διαυγής·
η γη το ακολούθησε και έγινε σταθερή
τα πνεύματα το ακολούθησαν και γέμισαν ζωή·
οι πεδιάδες το ακολούθησαν και έγιναν εύφορες.
Όσα πράγματα το ακολούθησαν ενώθηκαν με την Ζωή.

Όσοι κυβερνήτες το ακολούθησαν
δοξάστηκαν για την δικαιοσύνη τους.
Όλα αυτά οφείλονται στο Τάο.
Χωρίς την διαύγεια του,
ο ουρανός θα μπορούσε να διαταραχτεί·
χωρίς την σταθερότητα του
η Γη θα μπορούσε να κλονιστεί·
χωρίς την ενέργεια του
τα πνεύματα θα διαλύονταν·
χωρίς την ευφορία του
οι πεδιάδες θα γίνονταν άγονες·
χωρίς την ζωή του
τα πράγματα θα ήταν νεκρά·
χωρίς την υποστήριξη του
οι κυβερνήτες θα κατέρρεαν.

Υποστηρίζοντας τους ισχυρούς ο λαός,
εξασφαλίζει την γαλήνη τους.
Αυτοαποκαλούνται ορφανά φτωχοί και έρημοι·
αυτό δεν σημαίνει ότι εξαρτώνται από τον λαό;

**Αλήθεια ένα αμάξι είναι κάτι παραπάνω
από το άθροισμα των εξαρτημάτων του.**

Καλύτερα να βροντάς σαν τον βράχο,
παρά να ηχείς σαν πολύτιμο μέταλλο.

40

Η κίνηση του Τάο είναι μια αιώνια επιστροφή,
και στην αδυναμία του βρίσκεται η χρησιμότητά του.
Από το Είναι όλος ο κόσμος δημιουργήθηκε,
αλλά το Είναι προήλθε από το Μή Είναι.

41

Στο άκουσμα του Τάο,
ο σοφός αμέσως διερευνά την έκτασή του·
ο σκεπτικιστής το ακολουθεί και το καταγράφει·
αλλά οι άλλοι ακούγοντας για αυτό, θα γελάσουν.
Αν δεν γελάσουν, τότε δεν θα είναι το Τάο.

Όταν ο δρόμος σου είναι η επιστροφή,
τότε το Τάο είναι σκοτεινό·
ο δρόμος γίνεται τραχύς και ανώμαλος
και η δύναμη του φαντάζει χαώδης.
Η αγνότητα του μοιάζει σαν ντροπή,
η ισχύς του μηδαμινή
και η καλοσύνη του σαν υποκρισία·
και αυτό γιατί το Τάο ακολουθεί την παλίρροια.
Το απέραντο διάστημα δεν έχει άκρα,
οι κοσμογονικές δυνάμεις ενεργούν σταδιακά,
η καλή μουσική είναι απαλή
και η μεγάλη Μορφή είναι άμορφη.

Το Τάο είναι άγνωστο και ανώνυμο
και όμως ζωογονεί τα πάντα
οδηγώντας τα στην πληρότητα.

42

Το Τάο είναι ένα
και όμως γέννησε την δυαδικότητα·
έπειτα τα δύο γέννησαν την τριάδα·
και τα τρία γέννησαν όλα όσα υπάρχουν.
Όλα τα πράγματα σέρνουν τον ίσκιο πίσω τους
και κρατούν τον ήλιο στα μπράτσα τους·
με το σμίξιμο του ηλιόφωτος και της σκιάς στην πνοή
η ισορροπία εμφανίζεται στον κόσμο.

Τους έρημους, τα ορφανά και τους φτωχούς
όλοι οι άνθρωποι λυπούνται,
και όμως οι κυβερνήτες
έτσι αυτοαποκαλούνται στις δημόσιες συγκεντρώσεις.
Έτσι το άσχημο ωραιοποιείται
και άλλοτε το ωραίο γίνεται βλαβερό.
Ό,τι διδάχτηκα θα διδάξω.

Αν αυτός που ακολουθεί την βία
δεν βρει βίαιο θάνατο,
θα τον καλέσω να με διδάξει.

43

Το Τάο διεισδύει παντού
και μπαίνει εκεί που τίποτα δεν χωρά.
Αν είσαι ήρεμος σαν αυτό, θα πετύχεις.
Αυτή είναι η χωρίς προσπάθεια πληρότητα.
Αυτή είναι η διδασκαλία που δεν χρειάζεται λόγια.
Αλλά λίγοι στον κόσμο την καταλαβαίνουν.

44

Τι έχει αξία, η φήμη η ο εαυτός;
Τι έχει αξία, ο άνθρωπος η τα αγαθά;
Τι έχει αξία, το κέρδος ή το χάσιμο;
Ο μικροπρεπής θα υποχρεωθεί να πληρώσει
και ο άπληστος θα χάσει πολλά.
Όταν σου αρκούν όσα έχεις, δεν θα στα πάρουν.
Όταν γνωρίζεις να σταματάς δεν σε σταματούν.
Όταν ακολουθείς το Τάο δεν υπάρχει εμπόδιο.

45

Η δική του τελειότητα μοιάζει σαν ατέλεια.
Είναι γεμάτο και όμως μοιάζει σαν μεγάλο κενό·
ξεχύνεται συνεχώς μα δεν αδειάζει.
Όταν η ευθεία προχωρεί μακριά, μοιάζει σαν καμπύλη.
Όταν μια ικανότητα είναι σπουδαία, μοιάζει ασήμαντη.
Η καλύτερη απαγγελία μοιάζει σαν τραύλισμα.
Η κίνηση νικά το κρύο

και η ηρεμία νικά την ζέστη.
Ο Σοφός, καθαρός και γαλήνιος,
εξουσιάζει με το Τάο.

46

Όταν το Τάο εξουσιάζει,
τα άλογα οργώνουν τα χωράφια.
Όταν το Τάο εξαφανίζεται
πολεμικά άλογα χλιμιντρίζουν στα ιερά άλση.
Υπάρχει τίποτα χειρότερο από το πάθος;
Υπάρχει τίποτα χειρότερο από την μνησικακία;
Υπάρχει τίποτα χειρότερο από την επιθυμία;
**Αν είσαι χαρούμενος με όσα έχεις,
τότε η χαρά σου θα διαρκέσει.**

*Δεν υπάρχει:
Μεγαλύτερο ελάττωμα από την απληστία.
Μεγαλύτερη ευτυχία από το να γνωρίζεις να είσαι αυτάρκης.
Μεγαλύτερη κακοτυχία από το να είσαι εγωιστής.
Έτσι όποιος γνωρίζει να είναι αυτάρκης
θα είναι αυτάρκης
και πάντοτε θα είναι αυτάρκης.*

47

Μπορείς να μάθεις τον κόσμο,
χωρίς να αφήσεις το σπίτι σου.
Μπορείς να γνωρίσεις τα αστέρια,
χωρίς να βγεις στο παράθυρό σου.
Όσο μακρύτερα πηγαίνεις,
τόσο λιγότερα μαθαίνεις.
Έτσι ο σοφός:
μαθαίνει χωρίς να ταξιδεύει,
γνωρίζει χωρίς να βλέπει
και ενεργεί χωρίς δράση.

48

**Μερικοί μαθαίνουν παίρνοντας εμπειρίες
και άλλοι χάνοντας συνεχώς,
χάσιμο στο χάσιμο,
ωστόσο έρχεται η γαλήνη.**
Ο κόσμος κερδίζεται από αυτούς που τον υπομένουν.
**Όσο αγωνίζεσαι και προσπαθείς
τόσο απομακρύνεσαι από την επιτυχία.**

*Όταν ακολουθείς τον δρόμο της μάθησης κάθε μέρα κάτι αποκτάς.
Όταν ακολουθείς το Τάο κάθε μέρα κάτι αποβάλλεις.
Αποβάλλεις το ένα μετά το άλλο
και έτσι φτάνεις στην κατάσταση
που δεν εμποδίζεις την δράση
παρεμβαίνοντας με την σκέψη σου.
Αλλά και δεν είσαι αδρανής.
Έτσι πάντοτε επιβάλλεσαι*

μέσα στην Οικουμένη χωρίς να το επιδιώξεις.
Όποιος το επιδιώκει δεν το αξίζει.

49

Ο Σοφός συντονίζεται με το Τάο
και ακόμα συντονίζεται με τις ανάγκες του κόσμου.
**Σε όσους είναι καλοί φέρεται καλά,
σε όσους δεν είναι καλοί επίσης φέρεται καλά·**
γιατί καλοσύνη σημαίνει δύναμη.
Όσοι είναι τίμιοι τους εμπιστεύεται,
όσοι δεν είναι τίμιοι επίσης τους εμπιστεύεται·
γιατί εμπιστοσύνη σημαίνει δύναμη.
Είναι αμερόληπτος·
δεν διαχωρίζει και δεν κρίνει·
για αυτό ακούει και βλέπει σαν ένα μικρό παιδί.

50

Δεκατρία μέρη αποτελούν το ζωντανό σώμα,
αλλά και ένα πτώμα από δεκατρία μέρη αποτελείται·
αυτά είναι τα δεκατρία σημεία που από αυτά περνά ο θάνατος.
Γιατί έτσι;
Γιατί ο τρόπος της ζωής μας είναι αφύσικος.

Έχω ακούσει ότι άνθρωπος του Τάο
ποτέ δεν συναντά μια τίγρη ή ένα βουβάλι.
Γιατί έτσι;
Γιατί δεν υπάρχουν σε αυτόν μέρη
να γατζωθούν τα νύχια της τίγρης
ή να χτυπήσουν τα κέρατα του βουβαλιού,
ούτε μέρος για να μπήξει ο στρατιώτης το ξίφος του.
Γιατί δεν υπάρχουν σε αυτόν σημεία θανάτου!

51

Το Τάο τα γεννά,
η δύναμή του τα τρέφει,
η ύλη τους δίνει μορφή
και οι συνθήκες τελειοποιούν όλα τα πράγματα.
Για αυτό ο σοφός υποτάσσεται στο Τάο
και εξυμνεί την δύναμη του
και αυτό δεν έρχεται τυχαία
αλλά από την φύση του.

Το Τάο τα γεννά,
η δύναμή του τα τρέφει,
έτσι αυξάνουν και φιλοξενούνται
μέχρι να ωριμάσουν.
Τα δημιουργεί μα δεν τα ονομάζει δικά του,
τα διατηρεί και τα διατρέφει
μα δεν είναι ο Κύριός τους.
Δεν επιθυμεί και μοιάζει σαν κάτι μηδαμινό·
καθώς επιστρέφεις σε αυτό
ποτέ δεν συναντάς έναν Κύριο·

δεν είναι πράγματι μυστήριο;

**Δεν πρέπει να προσπαθείς
να κάνεις το κάθε τι να ακολουθεί
αυτό που εσύ θεωρείς σωστό,
αλλά να το αφήνεις πάντοτε
να ακολουθεί την φύση του.**

52

Όλα άρχισαν από ένα πρότυπο,
που το ονομάζουν Μητέρα του Κόσμου.
Αν γνώρισες την Μητέρα, γνωρίζεις και τα παιδιά της·
και άμα γνωρίζεις τα παιδιά της και σέβεσαι την Μητέρα,
έως το τέλος της ζωής θα μείνεις ανέπαφος.

**Μείνε σιωπηλός με κλειστές τις πύλες των αισθήσεων.
Μείνε ατάραχος·
αν προσπαθείς και αγωνίζεσαι
κανείς δεν θα μπορέσει να σε βοηθήσει.**

Είσαι πράγματι μεγάλος,
αν μπόρεσες και είδες ό,τι είναι μικρό·
γιατί ένα πλήθος από μικρές δυνάμεις
θα σε γεμίσουν ισχύ.
Με το φως του τα μάτια σου ακτινοβολούν.
Με το φως του οδηγείσαι στο αιώνιο.
Δεν είναι αυτό σταθερότητα στην δράση;

53

Αν το ακολουθείς,
όσο αμαθής και αν είσαι μην το αφήνεις.
**Ο δρόμος του είναι, ευκολοπάτητος
αλλά οι πολλοί χάνονται στις παρόδους.**
Όταν το παλάτι ακτινοβολεί
και τα χωράφια είναι γεμάτα αγριόχορτα·
όταν οι σιταποθήκες είναι κενές
και οι αυλικοί φορούν χρυσοποίκιλτους μανδύες
και πολύτιμα ξίφη, ξοδεύοντας άπληστα·
τότε ακολουθείται η αλαζονεία της ληστείας
αλλά όχι το Τάο.

54

Μείνε στο Τάο και κανείς δεν θα σε ξεριζώσει.
Μείνε στο Τάο και κανείς δεν θα σε διώξει,
θα το ακολουθήσουν τα παιδιά σου και οι απόγονοί σου.
Καλλιέργησέ το στο σπίτι σου και το φως του θα λάμψει·
καλλιέργησέ το στους φίλους σου και θα ακτινοβολήσει·
καλλιέργησέ το στην πόλη και θα την καθιερώσει·
καλλιέργησέ το στην χώρα και η ευημερία θα έρθει·
καλλιέργησέ το στον κόσμο και η δύναμή του θα γίνει παγκόσμια.
Με το μέγεθός σου τότε όλα θα μετρηθούν
με την εικόνα του σπιτιού σου τα σπίτια θα ιδωθούν

με την πόλη σου κάθε πόλη θα καθιερωθεί
η χώρα σου θα γίνει το πρότυπο στον κόσμο
και ουράνιος κόσμος θα φανεί.
Πώς το γνωρίζω;
Με το Τάο.

55

Γεμάτος από δύναμη, μοιάζει σαν ένα αδύναμο παιδί·
τα βλαβερά έντομα δεν τον τσιμπούν,
τα άγρια θηρία δεν ξεσκίζουν τις σάρκες του,
ούτε αρπακτικά όρνεα τον πληγώνουν.
Τα κόκαλα του μαλακά, τα νεύρα του αδύναμα
και όμως είναι ρωμαλέος·
δεν γνωρίζει τον έρωτα,
αλλά η ζωτική του δύναμη είναι πλήρης.
Φωνάζει κάθε μέρα, αλλά δεν βραχνιάζει·
το πρόσωπό του είναι μια αρμονία.

Η πολλή ζωτικότητα οδηγεί στην επιθετικότητα,
αλλά η αρμονία οδηγεί στην σταθερότητα
και ο έλεγχος της πνοής στην φώτιση.

Τα πράγματα γίνονται ισχυρά
και έπειτα αδύναμα,
αλλά αυτό δεν ταιριάζει στο Τάο·
και ό,τι δεν ταιριάζει στο Τάο
πρώρα πεθαίνει.

56

Εκείνοι που γνωρίζουν δεν μιλούν πολύ·
εκείνοι που είναι ομιλητικοί, δεν γνωρίζουν.
Απομονώσου και κλείσε τις πύλες,
απάλυνε την έκφραση,
μετρίασε την λάμψη,
χαμήλωσε τον θόρυβο.
Αυτή είναι μυστηριακή ενότητα.
Ο Σοφός δεν έχει συμπάθειες,
δεν έχει κέρδη ή απώλειες,
δεν έχει εκτίμηση ή περιφρόνηση
και έτσι το μεγαλείο τον ανυψώνει.

57

Διοίκησε την χώρα με δικαιοσύνη
και τις πολεμικές επιχειρήσεις με στρατηγική.
Χαλιναγώγησε την δύναμή σου, όταν διοικείς.
Όταν αυξάνουν οι απαγορεύσεις
οι άνθρωποι γίνονται φτωχότεροι·
όταν τα όπλα πλεονάζουν
το χάος επικρατεί·
όταν πληθαίνουν οι επιδέξιοι
αυξάνουν τα συστήματα·
όταν οι νόμοι πολλαπλασιάζονται

παράνομοι ξεπηδούν.
Αν ο κυβερνήτης συγκρατείται
οι άνθρωποι βελτιώνονται.
Αν έχει αυτοκυριαρχία
διατηρείται η τάξη.
Αν δεν επεμβαίνει οι άνθρωποι ευημερούν.
Αν δεν απαιτεί οι άνθρωποι ακολουθούν την φυσική πορεία.

58

Όταν η εξουσία είναι υποτυπώδης,
ο λαός είναι ευτυχισμένος.
Όταν η εξουσία είναι φορτική,
ο λαός είναι ανήσυχος·
αλλά και η δυστυχία οδηγεί σε καλά αποτελέσματα,
όπως και η ευτυχία μπορεί να οδηγήσει σε κακά.
Πώς όμως θα καταλάβεις την κατεύθυνση
όταν τα αποτελέσματα είναι απρόσμενα και παράδοξα,
και όταν και η καλοσύνη μπορεί να είναι ένα αποτέλεσμα;

Ο Σοφός είναι ειλικρινής
αλλά όχι σκληρός·
μιλά την αλήθεια
αλλά δεν πληγώνει·
ακτινοβολεί αλλά δεν θαμπώνει.

59

Για να κυβερνήσεις την χώρα
και να ακολουθήσεις το Τάο
το καλύτερο είναι η λιτότητα.
Αυτό σημαίνει προνοητικότητα,
δηλαδή συσσωρευμένη δύναμη,
δύναμη αφάνταστη και άπειρη·
γιατί μόνο το άπειρο κυβερνά το πεπερασμένο.
Αυτή η δύναμη δίνεται μόνο στον σοφό Κυβερνήτη.
Τότε η εξουσία θα διαρκέσει
και η χώρα θα γίνει κατοικία του Τάο.
Αυτό είναι το μυστικό της Αθανασίας.

60

Πώς ένα μικρό ψάρι τηγανίζεται;
Έτσι να κυβερνάς μια μεγάλη χώρα.
Τα σκοτεινά πνεύματα χάνουν την θεία τους όψη
όταν κυβερνάς σύμφωνα με το Τάο.
Έτσι αδύναμα δεν μπορούν να βλάψουν τους ανθρώπους.
Επομένως αφού ο Σοφός και τα πνεύματα δεν θα βλάπτουν,
οι δυνάμεις των ανθρώπων θα συγχρονίζονται.

61

Η μεγάλη χώρα είναι σαν την θάλασσα,
όπου χύνονται όλα τα ποτάμια·
είναι σαν την θάλασσα, σαν το αιώνιο θηλυκό
πού αθόρυβα κατακτά την αρμενική φύση.

Έτσι, αθόρυβα και ταπεινά,
η μεγάλη χώρα κατακτά τις μικρές και τις αφομοιώνει.
Έτσι μερικοί είναι χαμηλά, για να τοξεύσουν τον στόχο τους
και άλλοι εξ αιτίας της τάσης για αφομοίωση.
Η ανάγκη της μεγάλης χώρας
είναι να αυξήσει τον πληθυσμό της,
και η ανάγκη της μικρής,
να αυξήσει τον χώρο της.
Έτσι ενωνόμενες εξυπηρετούνται
αν η μεγάλη χώρα έχει ταπεινότητα.

62

Όπως το άδυτο του ναού
έτσι το Τάο παραμένει απλησίαστο για τον κόσμο.
Είναι ο θησαυρός του Σοφού
και η άρνηση των άλλων.
Η ωραία ομιλία είναι σαν πραμάτεια,
οι ωραίοι τρόποι είναι σαν το φόρεμα,
αλλά γιατί η κακία των ανθρώπων δημιουργεί τόση ανωμαλία;

Στην στέψη του Αυτοκράτορα
όταν οι τρεις δούκες διορίζονται
και τέσσερα άλογα μεταφέρουν τα καλύτερα κοσμήματα,
εσύ πρόσφερε το Τάο.
Πώς ο Σοφός τιμά το Τάο;
Αυτός που ζητά θα το βρει
ό,τι και αν έχει κάνει, συγχωρείται.
Έτσι ο Σοφός υψώνει το Τάο και την δύναμή του
πάνω από κάθε τί στον κόσμο.

63

Δράσε με άνεση
αλλά να είσαι ήρεμος όταν εργάζεσαι.
Προίκισε με χάρη τα άνοστα πράγματα,
μεγάλα η μικρά, κοινά η ασυνήθιστα.
Αντιμέτωπισε την οργή με καρτερία.
Ανάλαβε εύκολες εργασίες σαν να ήταν δύσκολες
και μεγάλες επιχειρήσεις σαν να ήταν μικρές.
Τα εμπόδια στον κόσμο δεν μπορούν να γκρεμιστούν
εάν δεν γίνουν μεγάλα.
Οι προσπάθειες δεν μπορούν να πετύχουν, εάν δεν είναι μικρές.
Ο Σοφός δεν επιχειρεί ποτέ κάτι μεγάλο,
για αυτό και πετυχαίνει το μεγαλείο.
Μία υπόσχεση επιπόλαιη δεν εμπνέει εμπιστοσύνη
καί φέρνει απογοήτευση.
Έτσι ο Σοφός, που εργάζεται σκληρά
ποτέ στην ζωή του δεν συναντά σκληρότητα.

64

Τα μέτρα μπορεί να παρθούν
όταν οι ταραχές δεν έχουν ξεσπάσει.
Είναι εύκολο να σπάσεις κάτι αδύναμο

ή να διασκορπίσεις μικρές δυνάμεις.
Βάλε σε τάξη τα πράγματα, πριν μπερδευτούν.
Πρόσεξε τον κορμό του μεγάλου δέντρου
πώς έγινε από ένα μικρό κλωνάρι.
Κοίταξε τον πύργο αυτό με τα εννιά πατώματα,
άρχισε από ένα χωμάτινο τούβλο.
Ένα ταξίδι χιλιομέτρων άρχισε από ένα βήμα.

Δουλεύοντάς το το χαλάς,
αρπάζοντάς το το χάνεις.
Ο Σοφός δεν επεμβαίνει και έτσι δεν χαλά,
δεν αρπάζει τίποτα και έτσι δεν χάνει.
Οι πιο πολλοί αποτυγχάνουν ακριβώς πάνω στο σημείο της επιτυχίας·
όταν όμως στο τέλος προσέχεις όσο και στην αρχή
η επιτυχία χωρίς αμφιβολία θα έρθει.

Ο Σοφός επιθυμεί το ανεπιθύμητο
και όχι συνηθισμένα πράγματα.
Μελετά ό,τι οι άλλοι αμελούν
και φέρνει πίσω ό,τι οι άλλοι έχουν ξεχάσει,
ακολουθώντας το δρόμο της επιστροφής.

65

Οι Αρχαίοι, που ακολουθούσαν το Τάο,
δεν πρόβαλλαν νόμους και κανόνες,
άλλα άφηναν τους ανθρώπους στην απλότητά τους.
Όσο πιο πολλά μαθαίνουν
τόσο πιο δύσκολα εναρμονίζονται.
Όταν το μυστικό της εξουσίας
γίνεται γνωστό, είναι επικίνδυνο.
Όταν όμως μια χώρα ευημερεί,
κανένας δεν σκέφτεται αυτόν που κυβερνά.
Η διαφορά ανάμεσα στα δύο
αποκαλύπτει την δύναμη του Τάο·
και η δύναμη του Τάο ανοίγει τον δρόμο της επιστροφής
για να γυρίσουν τα πράγματα στην αρχέγονη ηρεμία.

*Η Παράδοση λέει ότι πάντοτε
η προσεκτική εξέταση και η μεθοδική ανάλυση
είναι γνήσιες Αρετές.
Οι γνήσιες Αρετές έχουν βάθος μέσα τους...
μας μεταφέρουν στην ρίζα της αιτίας των πραγμάτων.
Μας μεταφέρουν στις πραγματικές πηγές μας
και τελικά φτάνουμε στην μεγάλη Αρμονία.*

66

Γιατί οι ποταμοί και οι θάλασσες
δέχονται τα νερά των χειμάρρων;
Η στάθμη τους είναι χαμηλότερη
για αυτό γίνονται κυρίαρχοι των χειμάρρων.
Ο Σοφός, ταπεινός στα λόγια του,
στέκεται πάνω από το πλήθος·

παραμένοντας πίσω, γίνεται οδηγός του.
Ενώ στέκεται πάνω από το πλήθος,
δεν είναι καθόλου φορτικός·
και ενώ είναι οδηγός τους, νιώθουν ελεύθεροι.
Έτσι όλοι χαίρονται, σαν οδηγούνται από αυτόν
που δεν τους κουράζει.
Ο Σοφός δεν ζητά αναγνώριση για ό,τι κάνει·
πετυχαίνει πράγματα ανέλπιστα
μα όχι για τον εαυτό του.

67

Μερικοί το θεωρούν ανόητο
γιατί δεν έχει ορισμό·
μα το Τάο είναι απροσδιόριστο·
για αυτό δεν έχει ορισμό.
Αν μπορούσε να προσδιοριστεί
θα ήταν μικρό και όχι μεγάλο.

Τρία είναι αυτά που εκτιμώ
και ξεχωρίζουν τον Σοφό από τον κόσμο:
το πρώτο είναι η ευγένεια,
δεύτερο έρχεται η εγκράτεια
και τρίτο η ταπεινότητα.
Να είσαι ευγενής και θα γίνεις γενναίος,
να είσαι εγκρατής και θα γίνεις ελεύθερος,
να είσαι ταπεινός και θα έχεις την ηγεσία στους ανθρώπους.
Μερικοί απορρίπτουν την ευγένεια
και θέλουν να είναι γενναίοι·
απορρίπτουν την εγκράτεια
και θέλουν να είναι ελεύθεροι·
απορρίπτουν την ταπεινότητα
και θέλουν να είναι πρώτοι.
Δεν νομίζετε πώς θ' αποτύχουν;
Η ευγένεια στην μάχη κερδίζει την νίκη
και επίσης σώζει τους ηττημένους.
Έτσι το Τάο προτιμά αυτούς
που περιβάλλονται από ευγένεια.

68

Ο καλός άμαξας δεν ορμά ξέφρενα εμπρός·
ο καλός ποεμιστής δεν εξοργίζεται·
ο καλός στρατηγός νικά χωρίς μάχη·
ο καλός κυβερνήτης εργάζεται ταπεινά.
Αυτό ονομάζεται ειρηνική δύναμη
και μόνο αυτή μπορεί να φτιάξει τον κόσμο.
Αυτή είναι η δύναμη του Τάο.

69

Οι στρατηγοί έχουν μια παροιμία:
Αν δεν μπορώ να είμαι οικοδεσπότης,
τότε δέξου με σαν φιλοξενούμενο.
Αν δεν μπορώ να προχωρήσω έναν πόντο,

άφησέ με να κάνω πίσω ένα μέτρο.
Και πάλι:
Μια εκστρατεία είναι χωρίς πορεία,
ξεσπάσματα χωρίς συγκρούσεις,
εχθροί και μάχες χωρίς όπλα.

Τίποτα χειρότερο από έναν εχθρό κυκλωμένο·
χάνονται τότε η ευγένεια, η ταπεινότητα και η εγκράτεια.
Όταν δύο εχθροί συναντηθούν
όποιος υποχωρεί, νικά πραγματικά.

70

Είναι πολύ εύκολο να καταλάβουν τα λόγια μου,
είναι ακόμα εύκολο αυτά να γίνουν πράξη·
και όμως κανείς δεν τα καταλαβαίνει,
ούτε τα κάνει πράξη.
Τα λόγια μου έχουν ένα νόημα
και οι πράξεις μου δεν είναι τυχαίες.
Αλλά αφού κανείς δεν γνωρίζει το νόημα
ούτε διακρίνει τις πράξεις μου,
παραμένω ακόμα άγνωστος.
**Ο Σοφός περνά απαρατήρητος
με ένα φτωχό ρούχο ντυμένος,
μα κρύβει ένα πολύτιμο κόσμημα στην καρδιά.**

71

Το να γνωρίζεις ότι δεν γνωρίζεις
είναι ύψιστη σοφία.
Το να μην γνωρίζεις και να κάνεις το γνώστη
είναι μία ασθένεια.
Αν δεις αυτήν την ασθένεια
θα την ξεπεράσεις.
Ποιός είναι ο Σοφός;
Αυτός που την είδε και την ξεπέρασε.

72

Αν δεν φοβούνται την δύναμη του νόμου,
μια χειρότερη δύναμη θα εμφανιστεί.
Για αυτό απόφευγε να περιορίζεις τους ανθρώπους
μην κάνεις την ζωή τους προβληματική.

Μάθε πρώτα τον εαυτό σου·
μην διατυμπανίζεις τις σκέψεις σου·
δες και ακολούθησε την φύση.

73

Αυτός που έχει θράσος, θα σκοτώσει.
Αυτός που έχει θάρρος, θα σεβαστεί την ζωή.
Παντού το καλό και το κακό συνυπάρχουν.
Το Τάο πράγματι αποστρέφεται μερικά πράγματα
αλλά ποιος ξέρει γιατί;
Ο Σοφός λοιπόν είναι σκεπτικιστής.

Το Τάο αφομοιώνει τα πάντα, αλλά δεν βιάζεται.
Δεν τα ζητά και όμως καταφτάνουν.
Απλώνεται αργά και το δίκτυ του όλα τα αγκαλιάζει·
το δίκτυ του έχει μεγάλα ανοίγματα
και όμως τίποτα δεν διαφεύγει.

Όποιος δεν έχει την αίσθηση του δέους
θα αναμετρηθεί με τον νόμο της φύσης.
Μην ενοχλείς τους συνανθρώπους σου.
Μην επεμβαίνεις στο έργο τους
και αυτοί δεν θα σε βαρεθούν.

Ο συνετός γνωρίζει τον εαυτό του
αλλά δεν τον επιδεικνύει.
Σέβεται τον εαυτό του αλλά δεν καμαρώνει.
Διαλέγει ετούτο και αφήνει το άλλο.
Ο γενναίος και υπερήφανος
περιφρονεί την ζωή των άλλων,
μπορεί να σκοτώσει και να σκοτωθεί.
Ο ταπεινός σέβεται την ζωή.
Ποιος είναι ο επιπόλαιος;
Ποιος είναι ο συνετός;
Αυτός που εκτιμά την ίδια την ζωή
είναι σοφότερος από αυτόν
που εκτιμά τα αγαθά της.

74

Οι άνθρωποι δεν φοβούνται τον θάνατο·
μην τους απειλείς λοιπόν με θάνατο·
Αν μπορούσες να τους κάνεις να τον φοβούνται
σαν έναν παράξενο και σπάνιο κίνδυνο
ποιος θα τολμούσε να τους οδηγήσει στο θάνατο;
Ο Δήμιος είναι πάντα έτοιμος να σκοτώσει,
αλλά εκείνοι που θέλουν να τον υποκαταστήσουν
μοιάζουν σαν μαθητευόμενοι ξυλουργοί,
που προσπαθώντας να φανούν επιδέξιοι
σχεδόν πάντοτε κόβουν τα δικά τους χέρια.

75

Οι άνθρωποι υποφέρουν και είναι αίτια αυτοί
που άπληστα σπαταλούν τα αγαθά·
για αυτό υποφέρουν.
Οι άνθρωποι δύσκολα κυβερνούνται και είναι αίτια αυτοί
πού επεμβαίνουν ασύστολα·
για αυτό κυβερνούνται δύσκολα.
Οι άνθρωποι δεν φοβούνται να πεθάνουν,
γιατί θέλουν να ζουν ασφαλισμένα·
για αυτό δεν φοβούνται τον θάνατο.
Έτσι, όταν δεν νιώθουν ασφάλεια
δεν υπολογίζουν την ζωή τους.

Τον λαό δεν τον απασχολούν σοβαρά

τα προβλήματα της ύπαρξης,
γιατί αυτοί που κατέχουν την εξουσία
τον κάνουν να έχει μόνο υλικές επιδιώξεις.
Έτσι δεν έχει τίποτε στην ζωή του
που να τον ωφελεί.
Μόνο όταν υπάρχει και πνευματική ανάπτυξη,
η ζωή αποκτά την πραγματική της αξία.

76

Όταν ο άνθρωπος γεννιέται, είναι ευλύγιστος και απαλός,
ενώ στον θάνατο είναι σκληρός και άκαμπτος.
Η χλόη και τα μικρά δέντρα είναι τρυφερά,
στον θάνατο όμως είναι ξερά και μαραμμένα.
Έτσι η λεπτότητα και η τρυφεράδα σημαίνουν ζωή,
ενώ η δυσκαμψία και η σκληρότητα σημαίνουν θάνατο.
Οι δυσκίνητοι στην μάχη δεν νικούν,
το σκληρό δέντρο στον άνεμο εύκολα σπάει.
Ο ισχυρός και δυνατός μπορεί να πέσει
ενώ ο ταπεινός και αδύναμος τον ξεπερνά.

77

Σαν ένα τόξο μοιάζει τεντωμένο·
το πάνω μέρος καμπυλώνει
ενώ το κάτω συνεχώς υψώνεται.
Έτσι το Τάο παίρνει από όσους έχουν πολλά,
για να δώσει σε όσους έχουν λίγα.
Αλλά οι άνθρωποι δεν ακολουθούν το Τάο,
παίρνουν από αυτούς που έχουν λίγα
για να δώσουν σε αυτούς που έχουν πολλά.
Ποιος έχει τόσα, που να μπορεί να δίνει σε όλους;
Αυτός που ακολουθεί το Τάο.
Όσο περισσότερα δίνει, τόσο περισσότερα έχει.
Αυτή είναι η δικαιοσύνη του Τάο.

78

Τίποτα δεν είναι τόσο υποχωρητικό, όσο το νερό
και όμως κανένα εμπόδιο, όσο σκληρό και να ναι,
δεν μπορεί να το σταματήσει,
ούτε να αλλάξει τον δρόμο του.
Έτσι η αδυναμία υπερνικά την δύναμη
και η ευγένεια τον σκληρό άνθρωπο.
Αυτό ο καθένας το ξέρει,
αλλά δεν το εφαρμόζει κανείς.
Οι Αρχαίοι Σοφοί έχουν πει:
Αυτός που υποφέρει την ντροπή της χώρας του,
αυτός είναι ο πραγματικός κυβερνήτης.
Δεν είναι λοιπόν αυτό παράδοξο;

79

Όταν δέχεσαι μια μεγάλη στενοχώρια
μην ξεχνάς ότι θα έχει επακόλουθα.
Σε μια συμφωνία

ο Σοφός είναι πιστός στις υποχρεώσεις του,
αλλά δεν αξιώνει το ίδιο και από την άλλη πλευρά.
Έτσι ο ενάρετος προάγει την συμφωνία
ενώ ο κακοήθης απευθύνει κατηγορίες.
Αν και το Τάο είναι αμερόληπτο
όσοι το ακολουθούν ευνοούνται.

80

Η ιδανική χώρα μπορεί να είναι μικρή,
ο λαός της μπορεί να είναι λίγος,
αλλά τα εργαλεία είναι πολύ πιο πολλά από όσα χρειάζονται.
Οι άνθρωποι ζουν και πεθαίνουν
δίχως ποτέ να εγκαταλείπουν την πατρίδα τους.
Υπάρχουν βάρκες και αμάξια,
μα μένουν αχρησιμοποίητα.
Υπάρχουν ακόμα όπλα,
κανείς όμως δεν τα επιδείχνει.
Ο λαός επιστρέφει στην απλότητα
και η ζωή είναι σύμφωνη με την φύση.
Βλέπεις ανθρώπους ντυμένους απλά,
βλέπεις σπίτια ειρηνικά
και σχέσεις αρμονικές.
Μπορεί οι γειτονικές χώρες να είναι τόσο κοντά
που να ακούγονται γαυγίσματα σκυλιών, και πετεινών λαλήματα,
αλλά οι άνθρωποι ζουν και πεθαίνουν
χωρίς να έχουν ξένες συναλλαγές.

81

Τα αληθινά λόγια δεν είναι ευχάριστα·
τα ευχάριστα λόγια δεν είναι αληθινά.
Αυτός που αγαπά δεν αντιτίθεται·
αυτός που αντιτίθεται δεν αγαπά.
Ο Σοφός δεν επιδιώκει την μόρφωση,
ο μορφωμένος δεν είναι σοφός.
Ο Σοφός δεν θησαυρίζει αλλά ξοδεύει,
και όσο πιο πολλά δίνει, τόσο πιο πολλά έχει.
Το Τάο διδάσκει την αβλάβεια.
Έτσι αυτός που το ακολουθεί,
δεν αγωνίζεται.
Το έργο του είναι η ειρήνη.